

שאלון למדידת חרדה חברתית

Liebowitz Social Anxiety Scale (LSAS)

תיאור השאלון: שאלון LSAS, חובר על ידי (1987) Liebowitz, תרגום לעברית: Levin et al. (2002), תרגום השאלון לערבית נעשה לצורך אוגדן זה על ידי משרד הבריאות, גב' פאח'רה חלבי וגב' נור עאבד. השאלון הינו שאלון לדיווח עצמי למבוגרים, אשר מודד את מידת החומרה של חרדה חברתית. השאלון כולל 24 פריטים, המתארים מצבים חברתיים שונים (לדוגמא, 'לאכול בנכחות אנשים', או 'לדבר בפגישה ללא הכנה מוקדמת'), הנבחן מתבקש לחשוב כיצד הרגיש והתנהג במהלך השבוע האחרון במהלך מצבים אלו, או במידה ואחד המצבים לא התרחש הנבחן מתבקש לדמיין כיצד היה נוהג במצב זה. לגבי כל פריט מתבקש הנבחן לדרג עד כמה הרגיש פחד וחרדה נוכח המצב, בסולם ליקרט בן 4 דרגות (0=כלל לא, 3=רב מאוד), ועד כמה נמנע ממצב זה, בסולם ליקרט בין 4 דרגות (0=אף פעם, 3=בדרך כלל (67-100%). באמצעות תשובות אלו, ניתן לבחון את מידת החרדה ואת מידת ההימנעות החברתית, כמו גם להפיק ציון כללי לחרדה חברתית, על ידי סכימה של שני הציונים. הפריטים השונים מחולקים ל-2 סוגי מצבים:

מצבי ביצוע (performance situations) - מסומנים בשאלון באות ב' - 13 פריטים הבוחנים מצבים בהם אנחנו מבצעים פעולות בזמן שצופים בנו או מול אנשים אחרים. לדוגמא: לפעול, להופיע או לדבר בפני קהל, לדבר בטלפון בנכחות אחרים, להגיד משהו במפגש קבוצתי.

אינטראקציות חברתיות (social interactions) - מסומנות בשאלון באות א' - 11 פריטים הבוחנים אינטראקציות בין אישיות לא מובנות שהן חלק מחיי היום-יום, לדוגמא: ללכת למסיבה, לדבר פנים-אל-פנים עם מישהו שאינך מכיר היטב, להסתכל בעיניים של אדם שאינך מכיר היטב.

השאלון שכיח בשימוש מחקרי וקליני, ובעל נתונים פסיכומטריים גבוהים: עקיבות פנימית גבוהה (אלפא קרונברך = 0.95). מהימנות המבחן החוזר גבוהה מאוד ($r = 0.83$), בטווח זמן של 12 שבועות), ומדדים גבוהים של תוקף מתכנס (מתאמים גבוהים עם שאלונים אחרים לחרדה חברתית) ותוקף מבחין (מתאמים נמוכים עם שאלונים להפרעות אחרות, כגון דכאון). בנוסף, ה-LSAS נמצא כמתאים למדידה של שינויים בעקבות טיפול (Baker et al., 2002).

צינון השאלון: ניתן להפיק דרך ה-LSAS מספר ציונים:

National Chief Psychologist's Office
Ministry of Health

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il

Tel: *5400 Fax: 02-5655918

משרד הפסיכולוג הארצי
משרד הבריאות

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו
66849

call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-5655918

- ציון כולל: סכימה של כלל ציוני הנבחן לגבי מידת החרדה וציוניו לגבי מידת ההימנעות (טווח ציונים 0-144). ציון זה מהווה את הציון התקף ביותר לגבי השאלון, והציון הנמצא בשימוש השכיח ביותר.
- ציון רמת החרדה: סכימת הציונים לגבי מידת החרדה (טווח ציונים 0-72).
- ציון רמת ההימנעות: סכימת הציונים לגבי מידת ההימנעות (טווח ציונים 0-72).
- ציונים ספציפיים למצבי ביצוע: עבור פריטים אלו (מסומנים ב') – סכימת ציוני החרדה, סכימת ציוני ההימנעות, וסכימת 2 ציונים אלו יחד (טווח ציונים לחרדה ולהימנעות בנפרד 0-39, לשני הציונים יחד 0-78).
- ציונים ספציפיים למצבי חברתיים: עבור פריטים אלו (מסומנים ב א') – סכימת ציוני החרדה, סכימת ציוני ההימנעות, וסכימת שני 2 ציונים אלו יחד (טווח ציונים לחרדה ולהימנעות בנפרד 0-33, לשני הציונים יחד 0-66).

פירוש הציונים: החוקרים ממליצים לשם אבחון בעיקר על שימוש בציון הכולל. המחקר מצביע על כך כי באוכלוסייה הכללית הציון הכולל של ה-LSAS הוא כ-30-35 בממוצע (סטיית התקן כ-10-15), וכי אצל אנשים הסובלים מהפרעת חרדה חברתית הציון הכולל הוא כ-70-80 בממוצע (סטיית התקן 20-25). כמו כן, ציוניהם של נשים נמצאו כגבוהים לרב מאלו של גברים, ואנשים מבוגרים (מגיל 60 ומעלה) נוטים לדווח על ציונים נמוכים יותר לעומת אנשים צעירים יותר. הנורמות בישראל (עבור הגרסה העברית) דומות לאלו מחו"ל (Levin et al., 2002). ערך הסף האופטימלי עבור אבחנה קלינית הוא 60 – דהיינו ערך שהינו גבוה מ-60 מעלה חשד סביר כי האדם סובל מחרדה חברתית. שימוש בערך זה הוביל לזיהוי נכון של 82.5% מהמטופלים שקיבלו אבחנה של חרדה חברתית בריאיון קליני, ו 78.4% מהמטופלים שלא קיבלו אבחנה של חרדה חברתית בריאיון קליני (Rytwinski et al., 2009). בנוסף, ניתן להשוות בין ציון החרדה וציון ההימנעות, כדי לאפיין את טיב החרדה החברתית והשפעתה על תפקוד האדם. כמו גם לבחון את תתי הציונים הספציפיים למצבים חברתיים ולמצבים כדי להבין יותר טוב מהם מוקדי החרדה חברתית עבור המטופל, כמו גם כדי לבחון התקדמות טיפולית. בנוסף, בפרוש הציון חשוב לזכור שהשאלון אינו בוחן את הנסיבות אשר מובילות את הנבחן לחוש בחרדה או לפעול בהימנעות. במילים אחרות, הוא אינו מודד את המחשבות הקשורות לחרדה חברתית ואינו נותן מידע לגבי תוכן או מניעי החרדה (האם החרדה וההימנעות מהקניון נובעים מהחשש מאינטראקציה בין אישית או מכך שיקרה אסון ולא יהיה לאן לברוח?). לכן, לצורך

אבחון של חרדה חברתית, יש חשיבות להעריך את הפחדים עצמם והמחשבות המניעות את החרדות וההימנעויות ע"י ראיון קליני, או על ידי שימוש בשאלונים נוספים (כדוגמת STABS). קבלת השאלון: לבקשת פרופ' Liebowitz, מחבר השאלון ובעל זכויות היוצרים, השאלון עצמו איננו כלול באוגדן זה. עם זאת, ניתן לכתוב ישירות לפרופ' ליבוביץ, בבקשה להשתמש בשאלון, תוך ציון נסיבות השימוש בו. פרופ' Liebowitz הבטיח כי ישלח ללא עלות את השאלון בעברית ו/או בערבית, ומנואל השאלון באנגלית, לשימוש לצרכים קליניים, אקדמיים ומחקריים. עם זאת, לשם שימוש בצרכים פרסומיים (כגון, למחקרי תרופות), יידרש תשלום. בנוסף, במידה וקבלתם את השאלון, יש לזכור כי אינכם רשאים להעבירו הלאה, או לעשות בו שימוש שלא לצרכים לשמם בקשתם לקבלו.

שלמי תודות: בהכנת דף מידע זה סייע דר' עידן אדקה מהחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה.

מקורות:

תרגום השאלון לערבית, נעשה לצורך אוגדן זה על ידי משרד הבריאות, גב' פאח'רה חלבי וגב' נור עאבד.

Baker, S. L., Heinrichs, N., Kim, H.-J., & Hofmann, S. G. (2002). The Liebowitz social anxiety scale as a self-report instrument: a preliminary psychometric analysis. *Behaviour Research and Therapy*, 40, 701-715.

Fresco, D. M., Coles, M. E., Heimberg, R. G., Liebowitz, M. R., Hami, S., Stein, M. B., et al. (2001). The Liebowitz Social Anxiety Scale: A comparison of the psychometric properties of self-report and clinician-administered formats. *Psychological Medicine*, 31, 1025-1035. doi: 10.1017/s0033291701004056

Heimberg, R. G., Horner, K. J., Juster, H. R., Safren, S. A., Brown, E. J., Schneier, F. R., et al. (1999). Psychometric properties of the Liebowitz Social Anxiety Scale. *Psychological Medicine*, 29, 199-212. doi: 10.1017/s0033291798007879

Levin, J. B., Marom, S., Gur, S., Wechter, D. and Hermesh, H. (2002), Psychometric properties and three proposed subscales of a self-report version of the

חטיבת הרפואה
יחידת הפסיכולוגיה הארצית | הפסיכולוג הארצי
National Psychology Unit – Chief Psychologist

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

Liebowitz Social Anxty Scale translated into Hebrew. *Depression and Anxiety*, 16, 143–151. doi:10.1002/da.10064

Liebowitz, M. R. (1987). Social phobia. *Modern Problems of Pharmacopsychiatry*, 22, 141-173.

Rytwinski, N. K., Fresco, D. M., Heimberg, R. G., Coles, M. E., Liebowitz, M. R., Cissell, S., Stein, M. B. and Hofmann, S. G. (2009), Screening for social anxiety disorder with the self-report version of the Liebowitz Social Anxiety Scale. *Depression and Anxiety*, 26, 34–38. doi:10.1002/da.20503

**National Chief Psychologist's Office
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il

Tel: *5400 **Fax:** 02-5655918

**משרד הפסיכולוג הארצי
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו
66849

call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 **פקס:** 02-5655918